

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2899/2023
30.10.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Славиша Станимировић, адвокат из ..., против туженог Јавног комуналног предузећа ГСП „Београд“, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник у поступку по ревизији Владимир Лучић, адвокат из ..., ради поништаја решења о престанку радног односа и враћања на рад, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2282/21 од 30.06.2022. године, у седници већа одржаној дана 30.10.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 2282/21 од 30.06.2022. године и предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби туженог.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3827/19 од 18.02.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и поништено као незаконито решење туженог о отказу Уговора о раду тужиљи ... од 25.04.2016. године и обавезан тужени да тужиљу врати на рад. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име накнаде трошкова поступка исплати износ од 280.500,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље у делу у ком је тражено да се тужени обавезе да јој на досуђени износ трошкова парничног поступка исплати законску затезну камату од дана пресуђења до дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2282/21 од 30.06.2022. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставовима првом и другом изреке и жалба туженог у том делу одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог да се обавезе тужиља да му плати трошкове другостепеног поступка. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљи плати на име трошкова другостепеног поступка износ од 73.750,00 динара.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била запослена код туженог на пословима радног места возача трамваја. Решењем туженог од 25.04.2016. године, тужили је отказан уговор о раду од 22.04.2012. године, са припадајућим анексима, због учињене повреде радне обавезе из члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду, члана 77. став 1. тачка 1. алинеје 1. и 5. тачка 1. Колективног уговора туженог и тачке 10. (под 3.) уговора о раду. Стављено јој је на терет да дана 04.01.2016. године управљајући трамвајем гаражни број .., на линији 14 (Омладински стадион – Бањица), према распореду рада од 16,00 до 23,57 часова, у времену од 20,35 до 21,35 часова (када је дошло до застоја у одвијању саобраћаја и промене правног режима саобраћаја трамвајских линија 3, 7, 12 и др.), приликом кретања Рузвелтовом улицом у смеру ка термину Бањица није прилагодила брзину кретања трамваја условима саобраћаја и није држала безбедно одстојање у односу на возило које се кретало испред и у истом смеру (трамвај гаражни број ..) којим је управљао ББ, услед чега је својом кривицом ударила предњим делом возила којим је управљала у задњи део напред наведеног возила које возило се у моменту удеса налазило у стању мировања, чиме је причињена штета на оба трамваја, на који начин је поступила противно члановима 46. став 1. алинеја 2. и 99. став 1. Правилника о обавезама саобраћајног особља туженог бр. 747 од 21.01.2004. године и члановима 42. став 1. и 82. Закона о безбедности саобраћаја. Приликом доношења одлуке о отказу уговора о раду, тужени је имао у виду изјаву тужиле да јој је након поласка са станице позлило, али је оцењено да то није од утицаја на доношење другачије одлуке јер је код моменталног погоршања здравственог стања била дужна да заустави возило, да службеним мобилним телефоном обавести диспечера о свом стању и да притисне „аларм паник тастер“ који се користи у таквим ситуацијама, при чему у кадровској служби није евидентирана као лице са здравственим проблемима. И у изјашњењу на упозорење о учињеној повреди радне обавезе од 08.02.2016. године тужила је навела да јој је критичном приликом позлило. Према извештају Комисије о ванредном техничком прегледу трамваја од 15.01.2016. године, трамвај којим је критичном приликом управљала тужила био је технички исправан. Штета је настала на оба трамваја (на трамвају бр. .. у износу од 379.870,00 динара).

Тужила се обратила послодавцу 27.01.2016. године са захтевом за промену радног места због тога што болује од високог крвног притиска. Лечила се у Институту за медицину рада у периоду од 24.03.2016. године до 01.04.2016. године због дијагнозе *hipertensio arterialis*. Пресудом Прекршајног суда у Београду Пр 1315580/16 од 12.02.2017. године, ослобођена је одговорности да је учинила прекршај из члана 333. став 2. тачка 43. Закона о безбедности саобраћаја на путевима јер није доказано да је учинила наведени прекршај за који је против ње поднет захтев за покретање прекршајног поступка. У свом страначком исказу тужила је навела да критичном приликом када је преузела да вози трамвај није осећала здравствене сметње јер би се у противном позвала на распоред и тражила замену, позлило јој је (уз губитак свести), да је трамвај који се кретао испред био на удаљености од 10 метара и није се кретао, односно стајао је, а да се трамвај којим је она управљала и није кретао било којом брзином у условима стани - крени, те да разлика између трамваја треба да буде 40 метара, што је у пракси неизводљиво у случају застоја до којег је дошло тог дана. Вештачењем преко судског вештака медицинске струке (обављеном током

првостепеног поступка) утврђено је да је код тужиље дана 04.01.2016. године дошло до настанка хипертензионе кризе – акутног тешког погоршања артеријске хипертензије – основне хроничне болести, са развојем компликација од стране централног нервног система у виду поремећаја равнотеже, мигренозне главобоље и акутног поремећаја вида, са веома високим вредностима крвног притиска (240/120).

Додатно, током расправе пред другостепеним судом поновним саслушањем тужиље утврђено је да се пре штетног догађаја није обраћала послодавцу у вези са хипертензијом која јој је констатована десет и више година пре штетног догађаја. Допунским вештачењем преко вештака медицинске струке (обављеним на околност здравственог стања тужиље пре критичног догађаја), утврђено је да је до критичног догађаја 2016. године тужилја имала хипертензију благог до умереног степена, која са становишта специјалисте медицине рада и лекарске комисије који су надлежни за одобравање возачке доволе, а и према његовом личном мишљењу које је идентично, не представља ограничење за професионално бављење пословима возача у ГСП-у, као и хронично дегенеративно обољење вратне кичме са окоштавањем, да је хипертензиона криза из 2016. године (када је дошло до саобраћајног удеса) била потпуно неочекивани, ненаговештени, изненадни, акутни, тешки поремећај основне болести чија је главна карактеристика брзина пораста крвног притиска, те се директно одражава на функционисање централног нервног система, дакле мозга у целини и свих можданих функција који прате тешки поремећај вида, главобоље и немогућност адекватног реаговања на спољне стимулансе, односно догађаје, што је био узрок догађаја, а не његова последица.

Првостепени суд је, имајући у виду утврђено чињенично стање пред тим судом, закључио да је предметно решење о отказу уговора о раду незаконито, сматрајући да тужилја није учинила повреду радне обавезе из члана 179. став 2. тачке 1. и 5. Закона о раду због тога што у пракси размак између трамваја од 40 метара није одржив у условима застоја саобраћаја, а због хипертензивне кризе (с позивањем на налаз и мишљење судског вештака медицинске струке) није била у могућности да реагује.

Другостепени суд је, с ослонцем и на чињенично стање утврђено пред тим судом (након одржане расправе) током којег је утврдио да је узрок саобраћајне незгоде акутно и изненадно погоршање здравственог стања тужиље због којег она није могла да адекватно реагује у датој саобраћајној ситуацији, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду, сматрајући да је без утицаја на другачију одлуку то што се тужилја критичном приликом није држала прописаног растојања у саобраћају из члана 23. став 2. Правилника о обавезама саобраћајног особља код туженог и члана 21. у вези чланова 42. став 1. и 82. Закона о безбедности саобраћаја.

Основано се ревизијом туженог указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Према члану 77. став 1. алинеја 7. Колективног уговора туженог, послодавац може да откаже уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе и то због изазивања удеса возилом под дејством алкохола или психоактивних супстанци или проласком кроз црвено светло или ако је удесом возилом дошло до повређивања лица или nanoшења материјалне штете послодавцу у висини три просечне зараде исплаћене код послодавца, према последњем податку обрачунске службе.

Према члану 23. став 2. Правилника о обавезама саобраћајног особља код туженог од 27.01.2004. године, у случају моменталног обољења или повреде на раду саобраћајно особље одмах извештава отправника, односно одговорно лице које тражи замену најхитнијим путем. Према члану 46. став 1. алинеја 2., возач је дужан да брзину кретања возила прилагоди техничким карактеристикама возила, условима коловоза, видљивости и атмосферским условима, као и другим учесницима у саобраћају. Према члану 99. овог правилника, растојања између трамваја који се крећу у истом смеру мора бити такво да се при изненадном заустављању трамваја испред, трамвај који наилази може правовремено зауставити радном кочницом. Растојање између трамваја на правој и равној прузи и шинама треба да износи до 25 км/час најмање 30 метара, до 40 км/час најмање 60 метара и до 50 км/час најмање 90 метара.

Упутством за рад саобраћајног особља приликом коришћења уређаја у систему за наплату карти и управљање возилима у јавном саобраћају („Службени лист Града Београда“, бр. 60/12), чланом 22. прописано је коришћење аларма у случају ванредних ситуација. Предвиђени су аларми – саобраћајна незгода, хитне службе, квар возила, квар на мрежи, блокада саобраћаја. Сам возач врши избор аларма на возила панела према врсти ванредне ситуације, након што безбедно заустави возило. Коначну потврду стања возач треба да изврши само уколико је потпуно сигуран да је неопходно послати аларм. Према члану 23., паник тастер аларм је највећег приоритета и возач је дужан да га користи искључиво у ситуацијама када му је угрожена безбедност.

Чланом 21. Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр.41/09 ... 96/15), прописано је да је возач дужан да, с обзиром на брзину кретања и друге околности саобраћаја, возило држи на таквом одстојању и растојању од других возила, односно учесника у саобраћају да не изазива опасност и да не омета друге учеснике у саобраћају. Чланом 42. став 1., прописано је да је возач дужан да брзину кретања возила прилагоди особинама и стању пута, видљивости, прегледности, атмосферским приликама, стању возила и терета, густини саобраћаја и другим саобраћајним условима, тако да возило може благовремено да заустави пред сваком препреком коју под датим околностима може да види или има разлога да предвиди, односно да возилом управља на начин који не угрожава безбедност саобраћаја. Чланом 82., прописано је да возач мора да држи безбедно одстојање од возила које се креће испред њега тако да може да благовремено успори и да се заустави ако возило испред њега успори или се заустави.

У конкретном случају, предметним решењем тужилци је дат отказ уговора о раду због тога што критичном приликом није прилагодила брзину кретања трамваја којим је управљала условима саобраћаја и због тога што није држала безбедно одстојање због чега је њеном кривицом дошло до удеса у којем је настала штета на трамвају којим је управљала и на трамвају у који је ударила.

Другостепени суд је, након извођења доказа на расправи пред тим судом, допунским медицинским вештачењем утврдио да је узрок штетног догађаја акутно и неочиковано погоршање болести од које тужилца болује дуги низ година (хипертензија лаког до средњег степена) због чега она није у била у могућности да адекватно реагује. Код изнетог, био је става да је без утицаја на другачију одлуку то што се тужилца критичном приликом није држала прописаног растојања у саобраћају из члана 23. став 2. Правилника туженог о обавезама саобраћајног особља и члана 21. у вези чланова 42. став 1. и 82. Закона о безбедности саобраћаја на путевима.

Код изнетог, по оцени Врховног суда другостепени суд је пропустио да несумњиво разјасни шта је узрок настанка саобраћајног удеса: да ли само нагло погоршање здравственог стања тужиље (услед којег је изгубила свест) због чега она несумњиво није могла да адекватно реагује када је реч о неким радњама током управљања трамвајем (предузимање радње кочења, тј. заустављање трамваја, некоришћење „паник алрам тастера“ и и др.) или је узрок чињеница, коју тужиља није спорила, да се критичном приликом није држала растојања прописаног Правилником туженог о држању безбедног растојања између трамваја, а које понашање је супротно члану 99. Правилника туженог о обавезама саобраћајног особља код туженог од 27.01.2004. године и члановима 21. и 82. Закона о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр.41/09...96/15). Наиме, прописивање Правилником туженог одређеног растојања између трамваја има за циљ да предупреди предвидиве и непредвидиве ситуације у саобраћају у циљу заштите свих учесника у саобраћају, укључујући и заштиту имовине туженог, у коју свакако спада и нагло погоршање здравственог стања возача возила туженог (овде трамваја), укључујући и изненадни губитак свести возача, што судови нису имали у виду приликом доношења одлуке. Ово је захтевало од другостепеног суда, који је отворио расправу, да несумњиво утврди којом брзином се кретао трамвај тужиље критичном приликом (непосредно пре удеса) и на ком растојању од трамваја који се кретао испред, у специфичној саобраћајној ситуацији до које је дошло (застој трамваја) и да ли је и у којој мери евентуално непридржавање тужиље растојања прописаног Правилником туженог приликом управљања трамвајем при брзини којом се трамвај кретао узроковало удес и оштећење оба трамваја. Из одредбе члана 99. Правилника о обавезама саобраћајног особља код туженог од 27.01.2004. године, произилазило би да при брзини до 25 км/час раздаљина мора да буде најмање 30 метара.

Из наведеног разлога, побијана пресуда је морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби туженог, а укинута је и одлука о трошковима поступка јер зависи од исхода спора.

У поновном поступку другостепени суд ће употпунити чињенично стање, утврдити чињенице на које је указано овим решењем и правилном применом материјалног права одлучити о тужбеном захтеву

На основу изложеног, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци овог решења.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић

